

- 1) Γεροντόγερος, τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἄν.: Ντίπ γιρου-
πλιάκους κατάντ'σι οὐ Θουμᾶς τ'ς Κατιρίνας Κουκούλ.
2) Σκωπτικῶς, ὁ γέρων Ἦπ. (Ἰωάνν.)

γεροπόντικας ὁ, Πελοπν. (Ἀργ.)

Ἐκ τοῦ θέμ. γερο- καὶ τοῦ οὐσ. πόντικας.

Μῦς γηραλέος καὶ πολυπείρος: Ἐτοιμαστήκανε τὰ πον-
τίκια νὰ βγοῦν ὄξω, μὰ τὰ μπόδισε ἕνας γεροπόντικας...
Γυρίζει πίσω ὁ γεροπόντικας καὶ λέει: τρυπῶστε πιὸ βαθιά.

γεροπόρνος ὁ, πολλὰχ. γεροποῦρνος Πελοπν. (Κλει-
τορ.)

Ἐκ τοῦ θέμ. γερο- καὶ τοῦ οὐσ. πόρνος.

Γέρων ἐκλυτος, ἀσελγής πολλὰχ.: Εἶναι ἕνας γεροπόρνος!
πολλὰχ. Εἶναι σὰν καὶ δαῦτον γεροποῦρνο (Κλειτορ.) ||
Ἄσμ.

Τὴν ἀρπᾶ ὁ γεροπόρνος τσαὶ γιὰκ-ῶ τη 'ς τὸ λαιμό,
μήτε ἀγιασμὸ κοιτ-τάζει μήτε Τίμιο Σταυρὸ
(γιὰκ-ῶ = δαγκάνει) Μεγίστ. Συνών. γεροραμολί.

γεροποῦρτσος ὁ, Θράκ. (Αἰν.) γεροπροῦτσος Θράκ.
(Αἰν.) γιρουπροῦτσος Εὐβ. (Ἀκρ.) γεροπρίτσος Θράκ.
(Αἰν. Σαρεκκλ. Σηλυβρ.)

Ἐκ τοῦ θέμ. γερο- καὶ τοῦ οὐσ. ποῦρτσος, παρὰ
τὸ ὅπ. καὶ οἱ τύπ. προῦτσος καὶ πρίτσος.

1) Γηραιὸς τράγος Θράκ. (Σαρεκκλ.) 2) Σκωπτικῶς, ὁ
ἐσχατόγηρος Θράκ. (Αἰν.) 3) Γέρων ἐκλυτος, ἀσελγής Θράκ.
(Σαρεκκλ.) 4) Θωπευτικῶς, γέρων διατηρῶν τὰς σωμα-
τικὰς τοῦ δυνάμεις ἀκμαίως Εὐβ. (Ἀκρ.)

γεροπρίναρος ὁ, Γ. Βλαχογιάνν., Μεγάλ. Χρόν., 41.

Ἐκ τοῦ θέμ. γερο- καὶ τοῦ οὐσ. πρίναρος, με-
γεθ. τοῦ πρίνος.

Πρίνος μεγάλη μὲ πολλοὺς καὶ ἐκτεταμένους κλώνους
καὶ κορμὸν μεγάλον καὶ γηραλέον: Νὰ καὶ τὸ σπῖτι τὸ δικό
σου. Νάτος κι ὁ γεροπρίναρος ὁ φουντωτός, νὰ καὶ τὸ ξερο-
πήγαδο 'ς τὴν πέτρινη αὐλή.

γεροπροβάτα ἡ, Πελοπν. (Ξεχώρ.)

Ἐκ τοῦ θέμ. γερο- καὶ τοῦ οὐσ. προβάτα.

Πρόβατον θῆλυ γηρασμένον: Ἐσφαξε ὁ γέρος μου τσεί-
νη τὴ γεροπροβάτα, τσαὶ τρώμε ἄβαβα (= συνεχῶς).
Συνών. γεροπροβατῖνα.

γεροπροβατῖνα ἡ, πολλὰχ. γεροπροβατῖνα Κρήτ. (Ρέ-
θυμν.)

Ἐκ τοῦ θέμ. γερο- καὶ τοῦ οὐσ. προβατῖνα. Ὁ
τύπ. γεροπροβατῖνα κατὰ σύμφυρ. πρὸς τὸ γραιῖα
γραι.

Πρόβατον θῆλυ γηρασμένον.

γεροραμολί τό, σύνθηθ.

Ἐκ τοῦ θέμ. γερο- καὶ τοῦ οὐσ. ραμολί.

Γέρων μωρός, ἐκλυτος καὶ ἀσελγής: Μὰ τί περιμένεις
ἀπ' αὐτόν; Ἐνα γεροραμολί εἶναι σύνθηθ. Εἶναι ἕνας γερο-
ραμολί, πὺν ἀκολουθεῖ 'ς τοὺς δρόμους ὅλες τίς μικρὲς μα-
θήτριες. Π. Νιρβάν., Ἀγριοπούλ. 247. Συνών. γερο-
πόντος.

γέρος ὁ, κοιν. καὶ Καππ. (Συνασσ. Φάρασ. Φερτ. κ.ά.)
Πόντ. (Οἶν. Τραπ. κ.ά.) γέρους βόρ. ἰδιώμ. γέρον Καππ.

Πόντ. (Ἰμερ. Κρώμν. Τραπ. κ.ά.) Τσακων. (Πραστ. Χα-
βουτσ.) γέρο Ἀπουλ. (Καλημ. Μαρτ. κ.ά.) Καλαβρ. (Μπόβ.)
Κορσ. Πόντ. (Ἰφ. Τραπ.) Τσακων. (Χαβουτσ.) γέρε Τσα-
κων. (Βάτικ. Χαβουτσ.) ζέρος Ἀστυπ. Κάλυμν. Φολέγ. ξέ-
ρος Κάλυμν. Κορσ. Πελοπν. (Ἀρεόπ. Μάν.) δέρος Ρόδ.
Χάλκ. ἔρος Ἰκαρ. Κάρπ. Μεγίστ. Νάξ. (Ἀπύρανθ. Κινίδ.
Σκαδ. Τρίποδ.) Χάλκ. ἔρους Μακεδ. (Βελβ. Κοζ. κ.ά.)
γέους Θράκ. (Ταῖφ.) γέους Σαμοθρ. ἀγέρους Στερελλ.
(Φθιώτ.) γέρονος Πόντ. (Κρώμν.) γιόρος Καππ. (Ἀνακ.
Ἀραβάν. Γούρτον. Μαλακ. Μισθ.) γέρο τό, Καλαβρ. (Μπόβ.)
Πληθ. γέρ' βόρ. ἰδιώμ. καὶ Πόντ. γέρε Τσακων. (Βάτικ.)
γεράδε Τσακων. γερόζια Καππ. (Φερτ. κ.ά.) γιορζία
Καππ. (Ἀραβάν.) Θηλ. γέρισσα Ἀστυπ. Κύπρ. Πάρ.

Τὸ Βυζαντ. οὐσ. γέρος καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ ἀρχ. γέ-
ρων. Βλ. Λεξικογρ. Δελτ. 9 (1963), 7, 26, 43. Πβ. καὶ Γ.
Χατζιδ., ΜΝΕ 2, 7-9. Διὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ τύπ. γιό-
ρος πβ. γέμα — γιόμα, γεφύρι — γιόφύρι.

Α) Κυριολ. 1) Ὁ γέρων, ὁ προβεβηκυίας ἡλικίας ἀνὴρ
κοιν. καὶ Ἀπουλ. (Καλημ. Μαρτ. κ.ά.) Καλαβρ. (Μπόβ.)
Καππ. (Ἀνακ. Ἀραβάν. Γούρτον. Μαλακ. Μισθ. Συνασσ.
Φάρασ. Φερτ. κ.ά.) Πόντ. (Κρώμν. Οἶν. Τραπ. κ.ά.) Τσα-
κων. (Βάτικ. Πραστ. Χαβουτσ.): Πέρασ' ἕνας γέρος. Εἶναι
γέρος πιά κοιν. Τά 'φαγε τὰ ψωμιά του 'κεῖνος ὁ γέρος (τά
'φαγε τὰ ψωμιά του = ἐγήρασε πολὺ, εἶναι ὑπέργηρος) Πε-
λοπν. (Γαργαλ.) Αὐτὸς σγουνῶνει σὰν ἑκατὸ χρονῶνε γέρος
(σγουνῶνει = ἔχει κύρτωσιν) Πελοπν. (Ξεχώρ.) Πέθανε ὁ
πάππος του πολὺ γέρος Πελοπν. (Οἶν.) Ἀδέστε νὰ ἰδοῦμε
βῶς θὰ ξεμιστέψωμε δὴ γοπελιά ἀπὸ τοῦ γέρο τ' ἀδόδια
(ξεμιστέψωμε = γλυτώσωμε) Κρήτ. Ἡμέθεινε ὁ γέρος, μὰ
ποτέ δὲν ἦκαμε παραλυσία ἀπάνω 'ς τὸ κρασί Κίμωλ. Ἐρος
εἶναι κι ἂν ἀπεθάνη, εἶδα θὰ χάσωμε; Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Ὁ
'έρος ἔμεινε 'ς τὴ βροχή κι ἀνετρομαλ-λίζετο κ' ἐτουρτού-
ριζε κι ἀνεστέναζεν ἀπὸ τὴν καρδιά του Κάρπ. Ξεφορτῶν-νει
ὁ ἔρος καὶ ἄλ-λει τημ μέσ' τὴ τσάκαμ (ἄλ-λει τημ = τὴν βάλ-
λει, τσάκα = σάκκος) Κάρπ. (Ἐλυμπ.) Εἶμι γέρους, γέρασα
πουλὺ Εὐβ. (Ἀγία Ἀν.) Εἶμι γέρους οὐ Μήτσους κι ξαστου-
χάει (= λησμονεῖ) Θεσσ. (Μυρόφυλλ.) Ἡρθ' ἡ γέρους ἡ Θύ-
μους 'πὺν τὰ Τρίκαλα Θεσσ. (Φωτειν.) Μὴ λές τέτοια λόγια
γέρους ἄθρουπους Ἀλόν. Εἶμι γέρους πουλὺ ἡ μπάρμπας μ'
κι δὲ θὰ τ' βγάλ' τοῦ ἡμῶνα Μακεδ. (Γήλοφ.) Ἀκοῦτε
ἱμένα τοῦ γέρον κι δὲ θὰ πᾶτι χαμέν' Στερελλ. (Ἀχυρ.) Κεῖ
πὺν πάαινε, βρίσκ' ἕνα γέρον Θράκ. (Ταῖφ.) Πέτανεν ἕνα γιό-
ρος Μισθ. Ξέβη ὁμβρό τ' ἕνα γιόρος χερῖφος (= ἄνθρωπος)
'Αραβάν. Ἐκεῖ σὸ δρόμο ἕνας γιόρος εἶχεν ἕνα μικρὸ καφε-
νεῖο Φλογ. Πέρακα 'πὸ τὸ γέρο, ὁ γέρο ἔχον 'ταρ 'ς τὸ σπῖτι
σ' κλέφτε (πέρασα ἀπὸ τὸ γέρο, ὁ γέρος εἶχε 'ς τὸ σπῖτι του
κλέφτες) Χαβουτσ. Οὐ Παδίλης εἶμι γέρους Σαμοθρ. Ρω-
τῆστ' ὁ καπετάνις τηνεῖ τὸ γέρε (ἐρώτησε ὁ καπετάνιος ἐ-
κεῖνον τὸν γέροντα) Βάτικ. Νὰ ρωτήσω τὸ γέρον νὰ 'ρᾶμε
τσ' ἐν' αὐτῷ (νὰ ἐρωτήσω τὸν γέροντα διὰ νὰ ἰδοῦμε τί λέγει)
Τσακων. Ὁ Βασίλακας δὲν ἦτανε γνήσιος τοῦ γέρον Μιχα-
λιό, ἀλλὰ ἀγοραστός (δὲν ἦτο γνήσιον τέκνον, ἀλλὰ ἀποκτη-
θὲν κατόπιν εἰκονικῆς ἀγορᾶς) Πελοπν. (Λάγ.) Παντρεύ-
τανε πιά καὶ τὸ τελευταῖο παιδί τοῦ γερο-Πανάγου Πελοπν.
(Μεσσην.) Φτούνη ἡ Σοφία τοῦ γερο-Σταμάτη τοῦ Κουφοῦ
ἔχει κάτι ἀρίδες σὰν ἀντιά (= ἔχει μακροὺς καὶ χονδρούς
πόδας) Πελοπν. (Παιδεμέν.) Πέθανε κι ὁ γερο-Σωτήρης ὁ
Ταγκαλάκης Πελοπν. (Κοντογόν.) Ἐδῶ ἕνα κουχτουμάκι
γέννηκε 'ς τὸ κρεβάτι ὁ γερο-Σινός καὶ δὲν τὸ λείει νὰ πεθάνη
(κουχτουμάκι = κουβάρι, δὲν τὸ λείει νὰ πεθάνη = διατηρεῖ-
ται ἀκόμη εἰς τὴν ζωὴν) Πελοπν. (Παιδεμέν.) Τί λές, ρέ

παιδί; Είναι 'τος 'κόμα ό γερο-Λευτέρ'; (είναι 'τος = υπάρχει, ζῇ ακόμη) Εὐβ. (Ψαχν.) Μόνο 'γώ φιορίζω απ' τσι γέρους (φιορίζω = είμαι άκμαίος) Κύθηρ. "Αμ' τί νά σοῦ κάμουνε πιά κ' εκείνοι οί γέροι; Έσυγκουρβουλιαστήκανε κ' εκείνοι από τὰ γεράματα πιά (έσυγκουρβουλιαστήκανε = έζάρωσαν, έκυρτώθησαν) Πελοπν. (Βερεστ.) Μᾶς έκανε παρτηρήσεις έμᾶς τούς γέρους Πελοπν. (Λάλ.) Τώρα τού χάσαμεν μεῖς οί γέρ' (ένν. τὸ νοῦ μας, λησμονοῦμεν εύκόλως) "Ηπ. ("Αγναντ.) Τὰ παλᾶ οί γέροι (= οί πολὺ ήλικιωμένοι) Φάρσα. Παιδιά, χνατέρες, χνατερέλες τσαί γέροι πάντα αγαπημένοι Μαρτ. "Εμ' πολ-λά γέρισσα γεναίκα Κύπρ. (Γερμασ.) || Φρ. "Ολο ό γέρος 'ς τὸ τιμόνι (ό έμπειρος είναι ανάγκη νά αναλαμβάνη τὰς δυσκόλους εργασίας) Ζάκ. Κ' βιτωιάζ' σά γέρους (έπὶ συνετοῦ νέου άνδρός) Εὐβ. (Στρόπον.) Για γέρου δόντια (ένν. είναι: έπὶ ύδαρῶν, κατά τὸ πλεῖστον, φαγητῶν, τὰ όποια με εύχέρειαν τρώγουν οί γέροντες, καί μεταφ. έπὶ πολὺ νεαρᾶς γυναικός, τὴν όποίαν καί οί γέροντες όρέγονται) Ζάκ. Πολύχρονος καί γέρος, γέρος! (εύχῃ διὰ τὴν όνομαστικὴν έορτὴν) Πάτμ. Γέρος καί παλαλός (έπὶ γέροντος στερουμένου σοβαρότητος) Χαλδ. "Ο γέρος ξανα-μωραίνεται! (ό γέρον γίνεται παλίμπαις) πολλαχ. "Αμε 'ς τὸν γέρο διάολο Κάρπ. ("Ελυμπ.) "Αμε 'ς τὸ γέρο, δὸ χίλιο, δὸ μύριο δὸ διάολο Κρήτ. ("Αποκόρ.) || Παροιμ. φρ. "Ας σὸν γέρον κι ἄς σὴν γραίαν κι ἄς έφτά ποτάμᾶ πέραν (ή φρ. λέγεται, όταν βοῖζῃ τὸ ἄφτι καί τὸ σκαλίζουν διὰ νά αποτρέψουν, ὡς πιστεύεται, κακόν) "Ιμερ. Βρε καλῶς τὸ νιό φεγάρι! "Εσὺ γέρος καί 'γὼ παλῶ κάρ' (λέγεται κατά τὴν έμφάνισιν τῆς νέας σελήνης) Θράκ. (Αὐδήμ.) "Ο,τι εἶπε ό γέρος θέλω 'γὼ (συντάσσομαι με τὴν γνώμην τοῦ πεπειραμένου) Αἴγιν. || Παροιμ.

Τ' έχεις, γέρο, πὸν χορεύεις; | Δέ μ' ἀφίνουν τὰ δαιμόνια (έπὶ τῶν ὠθυμένων παρ' ἄλλων εἰς εκτέλεσιν έργων τὰ όποια εκτελοῦν έχόντες ἄκοντες) Πελοπν. (Γαργαλ.)

Εἶδα 'βὼ γέρομ ποπλᾶν | κ' ἔθαβγim μουρόm biδin (πολλάκις οί γέροντες έπιζῶσι τῶν νεωτέρων) Λυκ. (Λιβύσσ.)

Εἶδα 'ὠ 'έρο βαπτᾶ | κ' ἤθαβγε μωρᾶ baidiᾶ Νάξ. ("Απύρανθ.) "Η παροιμ. εἰς παραλλαγ. κ.ά.

Τώρα 'ς τὰ γεράματα | μάθε, γέρο, γράμματα (έπὶ τῶν άκείρως καί ματαίως επιχειρούντων) σύνθηθ.

"Ο 'έρος γάττης κυνηᾶ τὰ τρυφερά ποδίκια (έπὶ ήλικιωμένων έρωτοτροπούντων με νέα κορίτσια) Νάξ. ("Απύρανθ.)

Με γέρο γάττο κάθεσαι, πονδίκια μὴ φοβάσαι (ή μετά πολυπείρων γερόντων συναναστροφῇ μᾶς προφυλάσσει από πολλοὺς κινδύνους) Νίσυρ. Γεῖά σου, γέρο! — Κουκκιά σπέρνω (έπὶ τῶν ἄλλα άντ' ἄλλων άποκρινόμενων ή τῶν κωφῶν) πολλαχ. Καλημέρα, γέρον! — Σακκούλα βαλώνου (συνών. με τὴν προηγούμε.) Λέσβ.

"Αποὺ γέρου έφυγα, | σέ γριά κατήδησα (έπὶ τῶν περιπιπτόντων εἰς τὰς αὐτὰς ἁηδεῖς ὑποθέσεις) Θεσσ. "Ας τρώῃ ή γριά κι ἄς μουρμουρίζ' ό γέρος (έπὶ τῶν επιζητούντων νά ὠφεληθοῦν, άδιχοφρούντων δέ διὰ τὰς τυχόν άποδοκιμασίας καί ὕβρεις τῶν ἄλλων, οί όποιοι ένδεχομένως ζημιοῦνται) Πελοπν. (Σπάρτ.) "Ας χερομυλίζ' ή γριά κι ἄς γούζγεται ό γέρος (γούζγεται = μεμψιμοιρεῖ) (συνών. με τὴν προηγούμε.) Κρήτ. (Νεαπ.) "Η παροιμ. εἰς παραλλαγ. κ.ά. "Ο γέρος με τ' ἄρνιᾶ κουρεύεται (έπὶ τῶν επιτελούντων άναρμόστους πράξεις) Εὐβ. (Κύμ.)

"Ιὰ τὰ φαιά, 'ιὰ τὰ πιότᾶ είναι τὰ νιᾶ μουλάρια,

'ιὰ τσι τρομάρες τσι βαρεῖες είναι οί 'έρ' οί μαῦροι (οί 'έρ οί μαῦροι = τὰ γέρικα ἄλογα: έπὶ ἄλλων μὲν κοπιώντων, ἄλλων δέ καρπούμενων τὰ ἄγαθὰ καί τιμωμένων) Νάξ. ("Απύρανθ.)

Μικρὸ πιδι δὲν εἶχαμ, τού γέρου τού χουρεύαμ (έπὶ τῶν στερουμένων οὐσιωδῶν πραγμάτων καί άσχολουμένων με τὰ έπουσιώδη) Μακεδ.

Μικρόν βαβάτουν 'κ' έχομ, τὸ γέρο ταντανίζομε (συνών. με τὴν προηγούμε.) Πόντ. (Οίν.)

Μικρόν μωρόπον 'κ' έχομε, τὸν γέρον τᾶνα, τᾶνα (συνών. με τὴν προηγούμε.) Πόντ. "Ο γέρος δὲν τὸ 'χει πὼς πεθαίνει, μὰ πὼς δέ ζῇ γιὰ νά μαθαίνῃ (διὰ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου έπέρχεται καί πρόσκτησις γνώσεων) Θήρ. (Οἶα) Πβ. τὸ ἄρχ. «Γηράσκω δ' αἰετ διδασκόμενος».

Νά ἤμουν γέρος τὸχ χειμῶνα | καί μικρὸ παιδι 'ς τ' ἁλῶνια (οί γέροντες τυγχάνουν περισσοτέρων περιποιήσεων τὸν χειμῶνα, ένῶ τῶν νηπίων εύνοεῖται ή ανάπτυξις ιδιαιτέρως κατά τούς θερινούς μῆνας) Κάρπ.

Αἶγα τσ' ἤτονε τσῇ γρᾶς καί γέννησε κι ό γέρος (ένν. παιδιά: έπὶ ἄλλεπαλλήλων άπροσδοκῆτων καί δυσάρεστων συμβάντων) Κρήτ.

Εἶχαμε τῇ γριά κακά, φάσκιουσι κ' ή γέρους (συνών. με τὴν προηγούμε.) Μακεδ. (Δεσκάτ.)

"Ο γέρος αποὺ 'πόθανε 'ς τῇ Μεσαρᾶ γυρίζει, τὰ κόλλυβά δου κάνουνε κ' εκείνος χαχαρίζει (έπὶ εἰδήσεως άποδειχθείσης ψευδοῦς) Α. Κρήτ.

"Αναβάστα, γριά, τὸ γέρο, | νά τὸν έχωμε τὸ θέρος, κι ἀπῆς άποθερίσωμε, | θε νά τόνε τσουρίσωμε (τσουρίσωμε = κρημνίσωμεν: έπὶ συμφεροντολόγου, συνάμα δέ καί άγνώμονος) Κρήτ. || Γνωμ.

"Ο ὕπνος τρέφει τὸ μωρὸ κ' ή μαγερεῖᾶ τὸ γέρο Κρήτ. (Νεάπ.) Βάστα, 'έρο, βάστα καί σὰν ἀπεθάνῃς, ἄς 'τα (πρέπει οί γέροντες νά κρατοῦν μέρος τῆς περυσίας των μέχρι τοῦ θανάτου των) Νάξ. ("Απύρανθ.) Καλύτερος ἕνας καλὸς γέρος απ' τὸν καλύτερο νιό (ό ίκανὸς γέρον με τὴν πείραν τοῦ εἶναι προτιμότερος καί τοῦ καλύτερου νέου) Φολέγ. Πβ. Εὐριπίδ., "Ανδρομ. 764 «πολλῶν νέων γὰρ κᾶν γέρον εύψυχος ή | κρείσσων». Δῶσε δέκα νιούς καί πᾶρε ἕνα γέρο Κῶς (Πυλ.) "Από γέρο συμβουλή κι από νιό βοήθεια (ή σωματικὴ ρώμη καί ή πείρα από τὴν ζωὴν νά χρησιμοποιῶνται προσηκόντως) Θράκ. (Αἶν.)

Πάδα νέο 'ς τὸ κατάρτι, | πάδα γέρο 'ς τὸ τιμόνι (συνών. με τὸ προηγούμε.) Ζάκ. Παλιό γιατρο καί γέρον καπετάνιου νά χαλεῦ'ς (= ζητεῖς: ή πείρα εἰς οἰονδήποτε επάγγελμα εἶναι πολύτιμος) Στερελλ. (Φθιώτ.) "Οπριος δὲν έχει γέρο, νά πάῃ ν' αγοράσῃ (αἱ συμβουλαί τῶν γερόντων εἶναι πολύτιμοι καί διὰ τοῦτο ή παρουσία των άπαραίτητος) σύνθηθ. "Οπριος δὲν έχει 'έρο, ν' αγοράζῃ (συνών. με τὸ προηγούμε.) Νάξ. ("Απύρανθ.) "Α 'έν ἔσῃς γέρο, 'ῶκε νιό καί 'γόρασε (συνών. με τὸ προηγούμε.) Κάλυμν. "Αν γέν ἔχῃς γέρον, ἄγόρασε νά 'χῃς (συνών. με τὸ προηγούμε.) Λυκ. (Λιβύσσ.) Τὸν έχου τού γέρου 'ς τῇ γουριά Μακεδ. ("Αρν.) Πάριτι γέρον νά 'χιτι (ή παρουσία τῶν γερόντων εἶναι ὠφέλιμος). Λυκ. (Λιβύσσ.) Γέρου ἄμα δὲν ἔχ'ς, γέρου νά ρουτᾶς (ή παρουσία τῶν γερόντων εἶναι ὠφέλιμος καί άπαραίτητος) Θάσ. Τὸ γνωμ. εἰς παραλλαγ. κ.ά.

"Ακουε γέρον συμβουλή κι πιδιμένου γνώμ' Μακεδ. (Βόιον)

Πᾶρε 'πὸ γέρο συμβουλή καί παιδεμένου γνώση Πελοπν. (Γαργαλ.) Τοῦ γέρου τῇ συμβουλή ν' ἀκοῦς, τῇ

βορδὴ νὰ μὴν ἀκοῦς (πρέπει νὰ ἐκτιμᾶται ἡ γνώμη τῶν γερόντων, ὡς πεπειραμένων, καὶ νὰ παραβλέπονται αἱ σωματικαὶ τῶν ἀδυναμίαι) Μέγαρ. Τὸ γνωμ. εἰς παραλλ. κ.ά.

Γέρους ἐν' τσὶ δὲ 'φιλα, μόνου τὰ φουμιά χαλᾷ (ὁ γέρον εἶναι περιττός καὶ ἐνοχλητικός διὰ τοὺς ἄλλους) λέγεται κυρίως ὑπὸ τῶν γερόντων οἱ ὅποιοι παραπονοῦνται ὅτι ἀμελοῦνται ἀπὸ τοὺς νεωτέρους) Λέσβ.

Γέρος εἶναι, δὲ 'φελᾷ, | μόνο καὶ πίττα πού χαλᾷ (συνών. μετὰ τὸ προηγούμεν.) Κρήτ.

'Ο γέρος κι ἂν στολίζεται, | 'ς τ' ἀνήφορο γνωρίζεται (εἰς οὐδὲν ὠφελοῦν αἱ ἐπιδείξεις καὶ καυχῆσιολογίαι τῶν γερόντων) Εὐβ. (Κάρυστ.) Ἦπ. Πελοπ. (Δημητσάν.) Τήν. Χίος

Γέρος κι ἂν ἐπαινεύτηκεν, ἀνήφορος τὸ δείχνει (συνών. πρὸς τὸ προηγούμεν.) Πελοπ. ('Αρκαδ. Βραχν. κ.ά.)

'Ο γέρος κι ἂν ἀδρεύγεται, | 'ς τὸ ρίζωμα κοδεύγεται (συνών. μετὰ τὸ προηγούμεν.) Κρήτ. (Χαν.)

'Ο γέρος κι ἂν ἀνδρεύγεται, | 'ς τ' ἀνήφορο 'ποσταίνεται (συνών. μετὰ τὸ προηγούμεν.) Κάρπ.

'Ο γέρος κι ἂν ἀτζοπατῇ, | κρυγιόρρεμα τότε κρατεῖ (κρυγιόρρεμα = ρευματισμός) Κρήτ.

'Ο γέρος κι ἂν φουμίζεται, | 'ς τὸ ἔβκα ἀγρωνίζεται (συνών. μετὰ τὸ προηγούμεν.) Κύπρ. Τὸ γνωμ. εἰς παραλλαγ. πολλαχ.

'Ο νιὸς ἔχει τὰ νιάτα του κι ὁ γέρος τὰ σκουτιά του (ὁ γέρον κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν νέον προσπαθεῖ μετὰ ἐξωτερικὸν στολισμὸν νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν ἔλλειψιν τῆς νεότητος) Πελοπ. (Βούρβουρ.)

Τοῦ νιοῦ τοῦ πρόπον τὰ νιάτα | καὶ τοῦ γέρου ἡ ἀρμάτα (συνών. μετὰ τὸ προηγούμεν.) Ἦπ. (Ζαγόρ. Μέγα Περιστ.)

Κατὰ τὸ γέρο ἡ στολή, κατὰ τὸ νιὸ ἡ χάρη (συνών. μετὰ τὸ προηγούμεν.) Πελοπ. (Μάν.)

Εἶδεις γέρου παλαβόν; Θάρειε 'τον ἀπ' τὰ νιάτα τ' (ὁ γέρον φέρει ἀπὸ νεότητός του τὰ ἐλαττώματα) Θεσσ. (Τίρναβ.) Εἶδες γέρο λωλό; Εἶχεν τ' ἀπὸ τὰ νιάτα του (συνών. μετὰ τὸ προηγούμεν.) Πάτμ.

'Οπού 'ναι γέρος κουζουλός, ἀπὸ τὰ νιάτα τὸ 'χει (συνών. πρὸς τὸ προηγούμεν.) Κάρπ. Κρήτ. Κύθηρ.

Εἶδες γέρο ὁμορφο; 'Απ' τὰ νιάτα τ' εἶναι (ὁ γέρον φέρει ἐκ τῆς νεότητός του τὰς ἀρετάς) Προπ. (Κύζικ.) Λωβὸς νέος, ἔτοιμος ζέρος (ὁ κακῆς σωματικῆς διαπλάσεως νέος γηράσκει ἐνωρίς) Πελοπ. ('Αρεόπ.) 'Ακαμάτης νέος, γέρος διακονιάρης (ὁ διάγων τὴν νεαράν του ἡλικίαν ἐν ὀκνηρίᾳ θά εἶναι πτωχὸς κατὰ τὸ γῆρας του) Νίσυρ. Νιὸς ψεύτ'ς, γέρους κλέφτ'ς Στερελλ. (Φθιώτ.) 'Ο νιὸς 'ερνᾷ κοδὰ στὸ 'έρο (ἡ συγκατοίκησις νέου ἀτόμου μετ' ἄλλου ἡλικιωμένου ἐπιφέρει εἰς τὸ πρῶτον τὸν μαρμασμὸν καὶ τὸ γῆρας) Νάξ. ('Απύρανθ.) Τοῦ γέρου τὸ φιλὶ σάλια, μύξες καὶ πορδὴ Πελοπ. (Μελιγαλ.)

Πάει κι ὁ γέρος νὰ φιλήσῃ, | τρέχ' ἡ μύτη του σὰ βρούση (αἱ ἐρωτικαὶ θωπεῖαι εἶναι ἀνάρμοστοι εἰς τοὺς γέροντας) Πελοπ. (Μάν. Πάν.)

Τσι τοῦ γέρου τὰ πιγνίδια σὰ νιρόβραστα κρουμνύδια (συνών. μετὰ τὸ προηγούμεν.) Λέσβ.

Εἰ' δοῦ 'έρου τὰ παιγνίδια σὰν ἀνάλατα κρομνύδια (συνών. μετὰ τὸ προηγούμεν.) Νάξ. ('Απύρανθ.) Τὸ γνωμ. εἰς παραλλαγ. πολλαχ.

Χαρά 'ς τὸ γέρο π' ἀγρυπνᾷ, 'ς τὸν νιὸν ὅπου κοιμᾶται (ἐνδειξίς ὑγείας διὰ μὲν τὸν γέροντα εἶναι ὁ ὀλίγος ὕπνος, διὰ δὲ τὸν νέον ὁ πολὺς) Θήρ. Ζάκ. Κεφαλλ.

'Αλλοὶ 'ς τὸ νέο π' ἀγρυπνάει, 'ς τὸ γέρο πού κοιμᾶται

(συνών. μετὰ τὸ προηγούμεν.) Πελοπ. (Γαργαλ.)

'Αλλοὶ 'ς τὸ νιὸ τὸν ἄντρο, τὸ γέρο τὸν κοιμήσῃ (συνών. μετὰ τὸ προηγούμεν.) Πάτμ. Σίφν.

'Αλλοὶ 'ς τοῦ νιὸ πού δέρνιτι, 'ς τοῦ γέρου τσ' ἂ κοιμᾶτι (συνών. μετὰ τὸ προηγούμεν.) Λέσβ. Τὸ γνωμ. εἰς παραλλαγ. πολλαχ.

'Ο γέρος κι ἂν ἐγέρασε κι ἄλλαξεν ἡ φωνή του, λίγο τὸ τρώει τὸ φαῖ, μὰ χαίρετ' ἡ ψυχὴ του (ὁ ἡλικιωμένος ἄνθρωπος εἶναι ὀλιγαρκῆς) Κρήτ. (Ρέθυμν.)

'Ο ὕπνος θρέφει τὸ μωρὸ κι ὁ ἥλιος τὸ μουσκάρι, τὸ γέρο θρέφει τὸ φωμὶ καὶ τὸ βαθὺ κουτάλι Κρήτ. (Νεάπ.)

Τ' ἀχερο βαστᾷ τὴ βλίθα, | τὸ καλὸ κρασί τὸ γέρο (ἡ χρῆσις τοῦ οἴνου δίδει δύναμιν εἰς τὸν γέροντα) Κεφαλλ.

Τὰ λειανὰ κρατοῦν τὸν τοῖχο, | τὸ κρασόβρεμαν τὸ γέρο (συνών. μετὰ τὸ προηγούμεν.) Πελοπ. ('Αρκαδ.)

Οὐ γέρους κάλλια κρασί | παρὰ ροῦχα κι βρακί (συνών. μετὰ τὸ προηγούμεν.) Μακεδ.

'Ο πηλὸς βαστᾷ τὸν τοῖχο | κ' ἡ καλὴ ζωὴ τὸ γέρο (συνών. μετὰ τὸ προηγούμεν.) Νίσυρ.

Νέος τιμὴ, γέρος φαγὶ (ὁ νέος πρέπει κυρίως νὰ ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν καλὴν φήμην του, ἐνῶ ὁ γέρον διὰ τὴν καλὴν τροφὴν ἕνεκα τῆς μεγάλης του ἡλικίας) Πελοπ. (Μεσσην.)

Κάθου, γέρο, 'ς τὸ κελλί σου, νά 'χῃς τ' ἄσπρα σου καὶ τὴ διμή σου (εἰς τοὺς γέροντας δὲν ἀρμόζουν αἱ διασκεδάσεις) Α. Κρήτ.

'Ο νιὸς θέλει τὰ χάδια του κι ὁ 'έρος τὴ διμή του (ὁ γέρον κατ' ἐξοχὴν πρέπει νὰ ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν ὑπόληψιν του, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν νέον, τοῦ ὁποίου αἱ ἐνδεχόμεναι ἀδυναμίαι κρίνονται ἐπιεικέστερον) Νάξ.

'Οπριος γέρος δὲ γρατεῖ | θέλει μιὰ μετὰ τὸ ραβδί (ἐπὶ τῶν ἀσυνέτως μὴ προνοούντων διὰ τὴν γεροντικὴν ἡλικίαν) Πελοπ. (Γέρμ.) Νιὸς ἔνι; ἄφ' σι τουν τσι θὰ παῖξ' γέρους ἔνι; πιάσ' τουν, κι θὰ ζῇς (οἱ γέροντες εἶναι ἀσελγέστεροι τῶν νέων) Λέσβ. 'Ο γέρος θὰ πάῃ ἢ ἀπὸ πέσιμο ἢ ἀπὸ χέσιμο (συνήθως οἱ γέροντες ἀποθνήσκουν εἴτε ἐκ πτώσεως εἴτε ἐκ διαρροίας) πολλαχ. "Ενας λόους λέει: οὐ γέρους ἢ ἀπὸ πσιγὶ ἢ ἀπὸ τσιρλιό (πσιγὶ = πέσιμο, τσιρλιό = διάρροια) Σάμ. Τὸ γέρο δὲν τὸν ρωτοῦν ποῦ τὸν πονεῖ, ἀλλὰ ποῦ δὲν τὸν πονεῖ (αἱ ἀσθένειαι τοῦ γέροντος εἶναι πάμπολλαι) 'Αθῆν. Εἰδὰ 'ναι ὁ γέρος; Βῆχας καὶ φλέμα, πόρδος καὶ ρέμα (= ρευματισμοί· πολλὰ τὰ κακὰ τῆς γεροντικῆς ἡλικίας) Α. Κρήτ. Πβ. Μένανδρ. 493 «γέρον ἀπομέμυκται, ἄθλιος λέμφος».

'Ο γέρος ὅταν χαίρεται, τὰ νιάτα του θυμᾶται (αἱ ἀναμνήσεις τῆς νεότητος εἶναι εὐχάριστοι εἰς τὸν γέροντα καὶ ἀμβλύνουν τὰ κακὰ τῆς γεροντικῆς ἡλικίας) Ζάκ. 'Ο γέρος σὰ γεράσῃ, τὰ μπρὸς ὀπίσω φέρνει (συνών. μετὰ τὸ προηγούμεν.) Θήρ.

Θυμήσου, γέρο, τὰ δικά σου | καὶ συχώρα τὰ παιδιὰ σου (ἐπὶ τῶν γερόντων οἱ ὅποιοι εἶναι αὐστηροὶ πρὸς τοὺς νέους) Πελοπ. (Γαργαλ.)

Θυμοῦ, γέρο, τὰ δικά σου | καὶ μὴ δέρνεις τὰ παιδιὰ σου (συνών. μετὰ τὸ προηγούμεν.) Πελοπ. (Λεῦκτρ.) Γέρος καὶ ξένος πολλὰ καυχᾶται (ἐπὶ τῶν καυχωμένων πρὸς μὴ εἰδότας) Ι. Βενιζ., Παροιμ.², 46, 42. 'Ο γέρος κι ὁ ξενητεμένος καυκοῦνται (συνών. μετὰ τὸ προηγούμεν.) Κρήτ. 'Απὸ γέρου κι ἀπὸ μ' κρὸ πιδὶ δὲν ἔχ'ς ἀπουλαβὴ (οὐδὲν τι ἀπολαμβάνεις ἐκ τῶν μικρῶν παιδιῶν, ὡς καὶ ἐκ τῶν γερόντων) Στερελλ. ('Αχυρ.) 'Οπου γέρος κακὸ σκάδαλο, ὅπου γρία

κακή βουλή (ἐπὶ ἰδιοτρόπων γερόντων) Ζάκ.

"Οπου γριὰ κακή βουλή | κι ὅπου γέρος βόδιτρο
(βόδιτρο = ἐμπόδιον· συνών. μετὰ τὸ προηγούμεν.) Πάτρ. Τὸ
γνωμ. εἰς παρὰλλαχ. πολλαχ. Γέροντες εἶδεις; λύνουν εἶδεις!
(ὁ γέροντες δίδει βάρος εἰς τοὺς οἰκείους του καὶ καταντᾷ
ὁχληρὸς καὶ πρόξενος κακῶν) Μακεδ. (Γαλάτιστ.) Σπεῖρε
νέος, νὰ θερίσης γέρος (ὁ ἐργαζόμενος κατὰ τὴν νεότη-
τά του ἔχει τὰ ἀναγκαῖα κατὰ τὸ γῆρας) πολλαχ. "Ενας
γέρος σὰ γεράση, εἶναι σὰν ἓνα δέντρο ποὺ δὲν ἔχει ρίζες
Στερελλ. (Δωρ.) || Αἰνίγμ. Νιὸς νιὸς ἀνιβαίῃ, γέροντες γέροντες
κατιβαίῃ (ὁ κουβάς) Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Καὶ νιὸς σγουμπὸς
καὶ γέρος καμαρίλος ἢ Νιὸς κούρκουλος καὶ γέρος παλληκάρι
(ἢ πτέρης) Πελοπ. (Κόκκιν.) "Οδὲν εἶναι νιὸς, εἶναι περβο-
λάρης, κι ὁδὲν εἶναι γέρος, εἶναι ταβερνιάρης (τὸ νεροκολό-
κυθο) Κρήτ. ("Ἁγίος Γεώργ.) || Ἄσμ.

Τὰ παλληκάρια δαίρονται κ' οἱ γιὸρ' ἀναστενοῦνε
Καππ. (Ἀνακ.)

Γιὰ βάλι νιὸς καὶ σκάφι μι, γέροντες νὰ μὴ κλαδεύουν
Σάμ.

Λιφτὰ νὰ μὴ ζηλέψιτι κι πά'τι γέροντες ἄντρα,
ὅπου τὰ ζήλιφα κ' ἰγὼ κ' εἶμι βαλαντομένη
Μακεδ. (Γαλατ.)

Τώρα εἶδα καὶ κατάλαβα, | αἱ νιουνιά, παλιονιουνιά,
πὼς χορεύουνε οἱ γέροι | σὰ βουνήσοι σκατζοχέροι
Πελοπ. (Παιδεμέν.)

Γέροντες ἄντρα μὴ μοῦ δώσης, | γιὰτὶ θὰ τὸ μετανοήσης
πολλαχ.

"Ο γερο-Δῆμος τρώει ψωμὶ μετ' οὐλο τοῦ τ' ἀσκέρι
Πελοπ. (Γορτυν.)

Δὲ χάσαμε μικρὸ παιδί | τσαὶ οὔτε γέρο μετ' ῥαβδί
(μοιρολ.) Πελοπ. (Ξεχώρ.) || Ποίημ.

Κάθε γέρος, κάθε κόρη, | κάθε ἀνήλικο παιδί,
ὅπου τύραννοι αἰμοβόροι | εἶχαν διώξει ἀπὸ τῆ γῆ
Δ. Σολωμ., 82. "Η σῆμ. καὶ Βυζαντ. β) Κατ' ἐπέκτασιν, ἐπι-
θετ. ἐπὶ ζώων καὶ φυτῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπὶ ἀφηρημένων
ἐννοιῶν ἢ καταστάσεων, ὁ παλαιός, ὁ γηραιός, ὁ περὶ τὴν
λῆξιν εὐρισκόμενος ἐνιαχ.: "Εστησε τὸ δόκανο 'ς τὸ κατώι
κ' ἐπίασε ἓνα γέρο ποντικὸ μαδημένον Πελοπ. (Γαργαλ.) ||
Παροιμ. "Ο γέρος ὁ γάδαρος τὸ Μάη μῆνα ἔσπασε τὸ σα-
μάρι του (ἐπὶ ἡλικιωμένων ἐρωτοτροποῦντων) Μῆλ. Γέρος
γάδαρος, καινούρια περπατησιὰ (δὲν ἐγκαταλείπονται εὐ-
κολα αἱ παλαιαὶ συνήθειαι) Νίσυρ. || Γνωμ.

Γέρο κριθάρι θέριζε καὶ σ'τάρι παλληκάρι
(πρέπει νὰ θερίζεται ἡ κριθή, ὅταν εἶναι ὑπερώριμα τὰ στά-
χυα της, ἐνῶ ὁ σῖτος, ὅταν ἀκόμη τὰ στάχυα του εἶναι
σχετικῶς νωπὰ) Ι. Βενιζέλ., Παροιμ., 2, 45, 38. Τσιριτάρων
γέροντες τζαὶ σιτάρων νέον (συνών. μετὰ τὸ προηγούμεν.) Κύπρ.

Γέρο βοριά ἀρμένιζε καὶ νότο παλληκάρι
(ὁ πλοῦς εἶναι εὐνοϊκὸς κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ βορείου ἀνέμου
καὶ κατὰ τὴν ἐναρξίν τοῦ νοτίου) Δαρδαν. Μεγίστ. Μῆλ.
Πελοπ. (Λακων.) || Ἄσμ.

Τρεῖς γέροι αἰτοὶ καθόσαντε 'ς τὸν πλάταν' ἀπουκάτου
καὶ κλαίγανε τὰ ντέρτια τους καὶ τὰ παράπονά τους
Πελοπ. (Δάφν.) 2) Ὑπὸ τῶν τέκνων ἀποκαλεῖται οὕτως
ἢ προσαγορεύεται μόνον ὁ ἡλικιωμένος πατήρ καὶ κατὰ
πληθ. ἀποκαλοῦνται οἱ ἡλικιωμένοι, ἐνίοτε δὲ θωπευτικῶς
καὶ οἱ σχετικῶς νέοι γονεῖς σύνθηθ. καὶ Καππ. (Σίλατ.) Τσα-
κων.: Θὰ πάρω τοῦ γέρου μου καναπέ 'Αθῆν. Δὲ μ'ἀφίνει
ὁ γέρος νὰ πάω σινεμά αὐτόθ. "Ητανε κλαριτζᾶς ὁ γέρος
μου (κλαριτζᾶς = ὀργανοπαίκτης κλαρίνου) Πελοπ. (Μῆλ.)
Μὲ γράφασι πὼς εἶναι ὁ γέρος μου ἄρρωστος καὶ θὰ φύγω

Πελοπ. (Κίτ. Μάν.) "Ο ἔρος μας μᾶς ἤλεε μιὰ βολὰ πὼς...
ὁδὲν ἦτοτε στρατιώτης, ἦτοτε ὑπηρέτης ἐνὸς ἀξιωματικοῦ
Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Κάθονται 'τσειδὰ μοναχοὶ τους ὁ γέρος
μετὰ τῆ γραῖα Εὔβ. (Βρύς.) "Εχουμε τοῦ γέρου ἄρρωστον κι
τά 'χουμε χαμένα Εὔβ. (Ἀκρ.) Εἶχα τοῦ γέρου μ', εἶχα
δέκα χρόνια μέσα (ἦτο ἀσθενὴς ἐπὶ δεκαετίαν ὁ πατήρ μου)
'Αλόνν. "Επισι οὐ γέροντες μας ἀπ' τοῦ μ'λάρ' σήμερα κ'
ἔσπασι τ' λικάρ' τ' Σάμ. Πααίνου νὰ δῶ τοῦ γέρου μ' 'ς τῇ
Ρ'τίνια Μακεδ. (Βρία) "Εγινε σεργούνη ἢ παλιοβρώμα καὶ
τὸν ἔβγαλε 'ς τὸ ἔφρηγο τὸ γέρο της (= τὸν διέσυρε) Πελοπ.
(Τριφυλ.) Κάναμι χουράφ' μὴ τοῦ γέρου μ' σήμερα (κάναμι
χουράφ' = ὀργώνουμε) Στερελλ. (Καρπεν.) Γέρος π' ζού-
σενα, ἔγλεπενα τὸ γιὸ τ' (ὅταν ἔζη ὁ πατήρ, ἐφρόντιζε τὸν
υἱὸν του) Βιθυν. (Κουβούκλ.) Νὰ ρωτήου τοῦ γέρου νὰ 'ρᾶμε
τ'σ' ἐν' αὐτῷ (νὰ ρωτήσω τὸν πατέρα μου νὰ ἰδοῦμε τί λέει)
Τσακων. Τσοῦ στραγοῦλησε τσοῦ γέροντες (τσοῦ στραγοῦλησε
= τοὺς ἐξεμεταλλεύθη ἀγρίως) Κέρκ. (Κασσιόπ.) "Ισαμ'
ἀπάν' εἶνι θ'κό μ', ἀπ' τοῦ γέρου κι κατ' τὸ 'χ'νι γραμμέ-
νου οἱ γέρ' μας 'ς τ' ἀδέρφια μ' Σάμ. || Παροιμ. Τὰ παιδιὰ
τρῶν' τὰ ξινά, κ' οἱ γέρ' μουδιᾶν' (οἱ γονεῖς πληρώνουν τὰ
σφάλματα τῶν τέκνων των) Εὔβ. (Ἀγία Ἄνν.) || Ἄσμ.

Θιέ μ', νὰ πάνου κι νὰ βρῶ τοῦ γέρου μου 'ς τ' ἀμπέλι
Θράκ. (Σουφλ.)

Μαλώνει με ἡ μάνα μου, μαλώνει με κι ὁ γέρος,
μὰ σὰ βοθάνη, μὰ τὸ Θιό, μούτε παπᾶ θὰ φέρω
Κρήτ. Συνών. ἀ φέντης, κύρης, πατέρας. β) "Ο
πάππος, ἰδίᾳ ὡς προσφώνησις Θεσσ. (Βαμβάκ.) Μακεδ.
(Ἀρν.) γ) "Ο πενθερός, εἰς ἐνδειξίν σεβασμοῦ Νάξ. (Ἀπύ-
ρανθ.) Στερελλ. (Ἀρτοτ.) 3) Ἐπὶ συζύγων προκεχωρημένης
ἡλικίας, ὁ σύζυγος σύνθηθ.: Πέθανε ὁ γέρος μου σύνθηθ. "Ο
γέρος ὁ δικός μου ἦτανε λεβέντης Πελοπ. (Κρεμμ.) "Εχω
γέρο ἀσίκη Πελοπ. (Ἀνδρίτσ. Κρεμμ. Παππούλ. Χατζ.)
'Ο γέρος μου πῆε 'ς τὸ καλό, δέμ-μ' ἄφησε προᾶμα (ἀπέθανε
χωρὶς νὰ ἀφήσῃ κληρονομίαν εἰς τὴν σύζυγον) Κίμωλ. Βρὲ
καφωσκασμένε γέρο, ἐπῆγες κ' ἤδωκες τὸ λόγο σου (ὁμιλεῖ
ἢ σύζυγος) Χίος Τὸ γέρο της τσεῖνη τ'σ' ἀπομοναχὴ της τὸν
εἶχενε χάσει Πελοπ. (Ξεχώρ.) "Α δοῦ πῆ ὁ γέρος σου τίποτα,
θὰ 'ρχω Σίφν. Οὐ γέροντες-ουμ δ'λεῦ' τὰ-ι κτήματα Στερελλ.
(Παρνασσ.) Οὐ ἄδρας μὴ τ'ς φουστανέλ'ς 'ς d' φουτουγρα-
φία εἶνι οὐ γέροντες μ' Στερελλ. (Λεβάδ.) Τοῦ γέρου τοῦν
ἔστ'λα 'ς τ'ν 'Αμιορ'κὴ γιὰ χρήμ'τα "Ηπ. (Ἀγναντ.) Τὰ
τσιρέκριασι τὰ ξύλα ἢ γέροντες μ' κ' εἶν' ἐτ'μα γιὰ τοῦ χ'μῶνα
(τὰ τσιρέκριασι = τὰ ἔκοψε) Μακεδ. (Μοσχοπόταμ.) Μ'κρὸ
στόμα μ' ἔφτειξε 'ς τοῦ φούρνου ἢ γέροντες μ' κ' δὲ χουράει
καλὰ τοῦ φουμ Μακεδ. (Βρία) "Ηρτεν τζαιρός νὰ 'ποθάνη
ὁ ζέρος 'Αστυπ. "Η γρά ἤθελε νὰ μαειρέψη τίποτι καλόφ
φαί τοῦ ἔρου τσαὶ πῆε τ'σ' ἔδρασε ἀνδερτζα νὰ τὰ κἀνη
πατσᾶ Κάρπ. Τάξε πὼς δὲ μετ' δικοῦνε οἱ τραβάγιες τοῦ
γέρο μου, ἀπὸν δὲ μ' ἀφίνει νὰ κάμω κουρτουλούσι μέρα-
νύχτα (τάξε = τάχα, τραβάγιες = φασαρίες, κουρτουλού-
σι = ἀνάπαυσις) Κρήτ. (Ἀποκόρ.) Δὲν ἐβόρουνε νὰ κλεί-
σω μάτι καὶ γυρίζω καὶ λέω τοῦ γέρο μου... Κρήτ. ("Ἁγίος
Βασίλ.) "Ο γέρος της γύρισε καὶ κοίταξε γύρω του καὶ
μίλησε Δ. Βουτυρ., Εἰκοσ. διηγήμ., 2. || Παροιμ. φρ.

"Ο γέρος τῇ γριὰ του ὀρίζει | κι ὅπως θέλει τῇ γυρίζει
(ἡ γυνὴ πρέπει νὰ εἶναι ὑποτακτικὴ εἰς τὸν ἄνδρα) Πελοπ.
(Λάστ.)

Μὲ τοῦ γέρου τὸ τομάρι | παίρνει ἡ νιὰ τὸ παλληκάρι
(συνήθως αἱ νεαραὶ σύζυγοι γερόντων συζύγων ὑπαν-
δρεύονται ἐκ νέου καὶ διὰ τῆς περιουσίας τοῦ ἀποθανόν-
τος λαμβάνουν νεαρόν σύζυγον) Ζάκ. Πελοπ. (Γορτυν.)

Πρσπ.) 'Η παροιμ. φρ. εἰς παραλλαγή. πολλὰ. Διὸ τοῦ Μάρτη, διὸ τ' 'Απρίλη, πᾶμε, γέρο, 'ς τὸ βουνό, διάνηται καὶ μαομαρώσανε (φέρεται λεγόμενον ὑπὸ τῆς γραφῆς συζύγου, ἢ ὅποια ἀδιαφοροῦσα διὰ τὸ ψῆχος τοῦ Μαρτίου καὶ τοῦ 'Απριλίου, ἀπέθανε συνεπείᾳ τούτου) Πελοπν. (Οἷτυλ.) Συνών. ἀντράς 4, κύρης. 4) Φανταστικὸν ὄν ὑπὸ μορφὴν γέροντος, τὸ ὅποιον αἱ μητέρες χρησιμοποιοῦν ὡς φόβητρον διὰ νὰ ἀναγκάζουν τὰ νήπια νὰ κοιμηθοῦν ἢ ἀπλῶς νὰ μὴ θορυβοῦν πολλὰ. 'Ο γέρος παίρνει τὰ παιδιὰ πού δὲν ἀκοῦνε Πελοπν. (Φιγὰλ.) Κοιμήσου, γιατί θὰ φωνάξω τὸ γέρο νὰ σὲ πάρῃ. Κάτσε φρόνιμα, γιὰ θὰ σὲ πάρῃ ὁ γέρος. "Ερχεται ὁ γέρος! πολλὰ. Κῦψε, γιατί θὰ σὲ πάρῃ ὁ γέρος (κῦψε = κοιμήσου) Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) Νὰ ὁ 'έρος καὶ θὰ σὲ πάρῃ, μόνο κοιμήσου Νάξ. ('Απύρανθ.) Εἶναι ἐκεῖ ὁ γέρος πὺν βαστᾷ μιὰ ταγάρα καὶ βάζει μέσα τὰ κακὰ παιδιὰ καὶ τὰ κάνει γάγα (= τὰ δαγκάνει, τὰ τρώγει) Κῦθηρ. Οἱ γυναῖκες ἔχουν τὴν κακὴ συνήθεια νὰ φοβίζον τὰ παιδιὰ: 'Ο γέρος! Νὰ ὁ γέρος! Θὰ σὲ πάρει ὁ γέρος! Π. Νιρβάν., Εὐθυμ. περίπατ., 12. Συνών. μπαμπούλας, μπαμπούς. 5) Κατ' οὐδ., τὸ γῆρας Καλαβρ. (Μπόβ.)

Β) Μεταφ. 1) Ὑπὸ τύπ. γέρος ὁ, καὶ ἰδίως κατὰ πληθ. γέροι οἱ, οἱ μεταμφιεζόμενοι κατὰ τὰς 'Απόκρεω εἰς ἐξωτικούς ποιμένας, με μάλ्लινα χονδρὰ ἐνδύματα, φέροντες ὄρμηθὸν κωδῶνων ποιμενικῶν περὶ τὴν ὁσφὺν καί, ἐνίοτε, προσωπίδα ἐκ λεπτοῦ τριχωτοῦ δέρματος με δύο ὁπὰς κατὰ τοὺς ὀφθαλμούς καὶ περιερχόμενοι οὕτω τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς οἰκίας τῆς κωμοπόλεως Σκυρ.: Πᾶμε καὶ 'ς τὸν αἰ-Μηνᾶ νὰ δοῦμε π' θὰ κατεβαίν'νε οἱ γέροι. Νὰ ἕνας γέρος μ' ἕνα Φράγκο τσαὶ με δὺο κορέλες (Φράγκος = μεταμφιεσμένος με εὐρωπαϊκὴν ἐνδυμασίαν, κορέλα = ἀνὴρ μεταμφιεσμένος εἰς γυναῖκα). Συνών. κουδουνᾶτος, μασκαρᾶς, μομόγερος. **β)** Κατὰ πληθ. τύπ. οἱ γέροι, γενικῶς οἱ μεταμφιεσμένοι κατὰ τὰς 'Απόκρεω Κύπρ. (Κερύν.): 'Ηρταν οἱ γέροι. **2)** Ὑπὸ τὸν τύπ. γέρος, τὸ χαρτονόμισμα τῶν ἐκατὸν δραχμῶν (ἐκ τῆς ἐπ' αὐτοῦ εἰκονιζομένης παραστάσεως) Πελοπν. (Κόκκιν.). Πῆγα 'ς τὸ παζάρι κ' ἐχάλασα πέντε γέρους (ἐξόδευσα πεντακοσίας δραχμάς). **3)** Ταλασιουργικὸν ἐργαλεῖον χρησιμοποιούμενον εἰς τὴν μεταξοῦρ ἰαν. 'Αποτελεῖται ἐκ παραλλήλου τεμαχίου ξύλου φέροντος ὁπὴν εἰς τὸ κέντρον, διὰ τῆς ὁποίας διέρχεται λεπτὸς σιδηροῦς ἄξων. Διὰ τῆς περιστροφικῆς κινήσεως περὶ τὸν ἄξωνα τοῦ ὀργάνου τούτου δίδεται παλινδρομικὴ κίνησις εἰς τεμάχιον ἐφαπτομένης παλάμης καὶ κανονίζεται οὕτω τὸ συμμετρικὸν περιτύλιγμα τῆς κλωστῆς πέριξ τῆς ἀνέμης Κάρπ. Διὰ τὴν σημασίαν ταύτην πβ. Πολυδ. 7,73 «τὸ δὲ ἐργαλεῖον, καθ' οὗ ἐκλωθον ἐξαρτῶντες τὰ στυππεῖα γέρων ἐκαλεῖτο». **4)** Εἶδος μεγάλου τηγανίτου καταλαμβάνοντος ὅλην σχεδὸν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ τηγανίου 'Αμοργ. Συνών. γριά. **5)** Τὸ σκληρὸν μέρος τοῦ ἄρτου τὸ σχηματιζόμενον ἐξωτερικῶς περὶ τὰ ἄκρα αὐτοῦ Μεγίστ. Συνών. ἀποκόλι. **6)** Τὰ μικρὰ τρίμματα τυροῦ τὰ ὅποια ἐπικάθηνται εἰς τὸν πυθμένα τοῦ λέβητος κατὰ τὴν τυροκομίαν Πελοπν. (Μάν.) **7)** 'Ο θαλάσσιος ἐχῖνος, τοῦ ὁποίου τὸ ἀκανθωτὸν περίβλημα εἶναι χρώματος κυανοῦ Στερελλ. ('Αστακ.) **8)** Εἶδος κοχλίου με κέλυφος μελανὸν Κρήτ. ('Αγιος Γεώργ.): 'Οφάργας πὺν πῆα 'ς τσί χοχλιοῦς, ἐμάζωνα μόνο τσί γέρους (χθὲς τὸ βράδυ πὺν εἶχα πάει νὰ μαζέψω σαλιγκάρια, ἐμάζωνα μόνο τοὺς «γέρους»). **9)** 'Η κάμπη τοῦ μεταξοσκώληκος, ἥτις ἀδυνατεῖ νὰ ἀναρριχηθῇ ἐπὶ τῆς ἡλικίας διὰ νὰ κατασκευάσῃ τὸ βομβύκιόν της 'Ανδρ. **10)** Τὰ

φυτὰ 'Υοσκύαμος ὁ λευκὸς (Hyoscyamus albus) καὶ 'Υοσκύαμος ὁ μέλας (Hyoscyamus niger), τῆς οἰκογ. τῶν Στρυχνωδῶν (Solanaceae) πολλὰ. καὶ Τσακων. Συνών. εἰς λ. γεροντάκι **3. 11)** Εἶδος παιδιᾶς, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐν παιδίον ὑποδύεται γέροντα βαδίζοντα μετὰ κόπου μετὰ τὴν βοήθειαν δύο ράβδων καὶ φιλονικεῖ δῆθεν πρὸς ἄλλο παιδίον, τὸ ὅποιον τὸν προσέβαλε διὰ λόγων. 'Η παιδιὰ λήγει κατόπιν ἐπεμβάσεως τοῦ διαιτητοῦ καὶ τῶν ἄλλων παικτῶν Κύπρ. — Α. Σακελλαρ., Κυπρ. 2,249. **12)** 'Ως φρ. ὁ γέρος μετ' ἡ γριά, παιδιὰ παιζομένη ἐπὶ ὀρθογωνίου παραλληλογράμμου, χαρασσομένου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ διαιρουμένου εἰς μικρὰ τετράγωνα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὁ παίκτης προσπαθεῖ νὰ μετακινήσῃ βαίνων ἐπὶ τοῦ ἐνὸς μόνον ποδὸς πεσσὸν λίθου ἢ κεράμου Πελοπν. (Γορτυν. Κυνοῦρ.) Συνών. ἡλιος καὶ φεγγάρι, καλογεράκι, καλόγερος, καραβάνα, κουτσό, πεταλάκι, πετραδάκι, σάλιο-καλοκαίρι. **13)** Κατὰ κλητικὴν, ὡς ἐπιφώνημα πρὸς ζῶα Κρήτ. Νάξ. ('Απύρανθ.): Νά, γέρο, νά! Κρήτ. Οὔ, γέρο! αὐτόθ. "Οξω, 'έρο μου, ὅξω! (πρὸς ἡμίονον ἢ ὄνον) Νάξ. ('Απύρανθ.) Βάστα, 'έρο μου, βάστα! (προτροπὴ πρὸς βοῦν ἢ ὑποζύγιον) αὐτόθ.

'Η λ. καὶ ὡς ἐπών. ὑπὸ τὸν τύπ. Γέρος 'Αθῆν. 'Ηπ. Κέρκ., ὡς παρωνύμ. Κέρκ. (Περουλ.) 'Οθων. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τύπ. Γέρος Κάρπ. Πόντ. (Τραπ.) Πελοπν. (Ξηροκ. Παλαιοχ.) Ρόδ. 'Έρος Κάρπ. Γέρο 'Απουλ. (Καλημ.) 'Σ τὸ Γέρο Ρέμα Πελοπν. (Γορτυν.) 'Σ τοῦ Γέρου Νικόλα 'Ανάφ. 'Σ τοῦ Γερ' 'Αγγελη 'Ιος 'Σ τοῦ Γέρου Γιάννη Κυκλ. (Δονοῦς.) Τοῦ Γέρο Γιαννᾶ Ζάκ. (Τραγάκ.) Τοῦ Γέρο-Ανδῶνη τὸ Σύρμα Κυκλ. (Δονοῦς.) Τοῦ Γέρου Κώστα ἢ Σπηλιὰ αὐτόθ. 'Σ τοῦ Γέρο τὸ Σπήλιο Κρήτ. (Κατσιδ.) 'Σ τοῦ Γέρου τὸ Ρέμα Πελοπν. (Λαγκάδ.) 'Στ' Γέρου-Κόκα Στερελλ. (Φθιώτ.) 'Στ' Γίρου-Θουδουριᾶ τοῦ Μνήμα Στερελλ. (Κολάκ.) 'Ζ δὸν Γέου Πλάτανου Σαμοθρ.

γέρος τό, Κίμωλ.

'Εκ τοῦ ἐπιθ. γερός. 'Ο ἀναβιβασμὸς τοῦ τόνου διὰ τὴν μεταβολὴν τῆς σημασίας κατ' ἀναλογίαν πρὸς ἄλλα ἀφρηρημένα οὐσιαστικὰ οὐδετέρου γένους εἰς -ος, οἶον μάκρος, πάθος, πλάτος, ὕψος.

Γερωσύνη, τὸ ὅπ. βλ.: "Εχω 'να γέρος!

γερός ἐπίθ. κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ.) γερέ Τσακων. (Κασταν. Χαβουτσ.) 'ερός Κάρπ. ('Ελυμπ.) Νάξ. ('Απύρανθ.) γιρός βόρ. ἰδιώμ. γιῶς Σαμοθρ. 'ιρός Μακεδ. (Γαλάτιστ. Σιάτ.) Θηλ. γιριά Θεσσ. (Μεγαλόβρυς. Σουκαμν.) γιρεᾶ Θεσσ. ('Αγναντ. Μαυρέλ. Φωτειν. κ.ά.) Μακεδ. (Γήλοφ. Δασοχώρ. Δεσκάτ. κ.ά.)

Κατὰ Α. Κορ., 'Ατ. 4,79 καὶ Γ. Χατζιδ., ΜΝΕ 1,159. 209.239 ἐκ τοῦ ἀρχ. ὕγιηρός διὰ τροπὴν τοῦ φθόγγου εἰς ε παρὰ τὸ ρ. Πιθαν. ὅμως ἐκ παραλλήλου ἀρχ. ὕγιερός κατὰ τὰ ἀντίθ. ἀρχ. νοσερός - νοσηρός. Πιθαν. ὡσαύτως τὸ ἀρχ. ὕγιηρός > ὕγηρός διὰ συγχώνευσιν τῶν δύο i (ιη) ὕγερός. Πβ. Χρον. Μαχαιρ. (ἐκδ. R. Dawkins) 1,468 «καὶ οἱ Κερηνῶτες ἦτον καλὰ καὶ γεροὶ καὶ μετὰ καλὴν καρδίαν». 'Η λ. καὶ παρὰ Δουκ.

Α) Κυριολ. **1)** 'Ο ὑγιαίνων, ὁ ὑγιής κατὰ τὸ σῶμα κοιν. καὶ Καππ. Τσακων.: Τί κάνεις; Εἶσαι γερός, δυνατός; κοιν. Πῶς πάεις; Εἶσαι γερός; Κῶς (Καρδάμ.) Τί φκειᾶν'; Γιρός, δυνατός; (τί φκειᾶν'; = τί κάνεις;) Μακεδ. (Γήλοφ.) Τί τὸ θέλει κ' εἶναι γερός, πὺν κοιμᾷτ' ὀλόρθος; Πελοπν. (Παιδεμέν.) Νά 'μᾶστε γεροὶ τοῦλάχιστο κι ἄς

